

Auteur(s): R. Lulofs
Titel: Het oog van Versus: Argumentum ad populum
Jaargang: 28
Maand: juli
Jaartal: 2010

Deze online uitgave mag, onder duidelijke bronvermelding, vrij gebruikt worden voor (para-) medische, informatieve en educatieve doeleinden en ander niet-commercieel gebruik.

Zonder kosten te downloaden van: www.versus.nl

HET VAN VERSUS

Fysiotherapie-gerelateerde berichten uit de media besproken en becommentarieerd.

R. Lulofs

*Ronald Lulofs
Fysiotherapeut-Manueel Therapeut
Particuliere Praktijk, Leidschendam*

Argumentum ad populum

Het demissionaire kabinet van CDA en CU heeft op de valreep een aantal bezuinigingen aangekondigd voor de zorg. Ook de fysiotherapie ontspringt deze dans niet. In een brief aan de Kamer heeft minister Klink aangegeven dat hij op de fysiotherapie in de basisverzekering ongeveer 60 mln. euro wil bezuinigen. Hij doet dit door het aantal behandelingen dat voor eigen rekening komt, voordat de patiënt een beroep kan doen op de basisverzekering, te verhogen van 9 naar 12 behandelingen. Dit geldt voor de chronische aandoeningen, die voldoen aan de voorwaarden van de chronische lijst. De 'gewone' of niet chronische fysiotherapie wordt al vergoed vanuit de aanvullende verzekering dus daar kan de minister geen invloed op uitoefenen. Het ligt in de verwachting dat de zorgverzekeraars in hun aanvullende pakketten zullen inspelen op deze verandering en de mogelijkheid zullen bieden aan hun verzekerden om zich hiervoor te verzekeren. Uiteraard zijn mensen hiervoor wel weer meer geld kwijt.

Volgens het KNGF is dit besluit van minister Klink niet slecht voor de fysiotherapie; " een eigen bijdrage was slechter geweest ", zo is daar de redenatie. Dat kan wel zo zijn, maar dat maakt de gemaakte keuze nog niet tot een goede. Die redenatie, " het had slechter kunnen zijn " valt volgens mij onder de noemer drogredenen.

Volgens woordenboeken zoals van Dale en Koenen is een drogreden een 'sofisme' of 'bedrieglijke redenering'. De toevoeging 'bedrieglijk' maakt duidelijk dat er met een drogreden iets niet helemaal in de haak is en geeft tevens aan waarom het in de praktijk soms zo moeilijk is een drogreden te herkennen. De karakterisering 'sofisme' herinnert eraan dat het verschijnsel van de drogreden geen recente ontdekking is, maar al in de klassieke oudheid werd opgemerkt. Aristoteles is de eerste die zich systematisch met het analyseren van drogredenen heeft beziggehouden. In zijn verhandeling *De Sophisticis Elenchis* schrijft hij over de wijze waarop de 'sofisten' ter discussie gestelde standpunten weerlegden. Deze sofisten waren rondtrekkende leraren die, tegen betaling, onderwijs gaven op elk gebied. Ze stonden bekend als uitstekende sprekers en omdat ze geen enkele truc of kunstgreep schuwden, is hun naam (door toedoen van Aristoteles) tot op de dag van vandaag onlosmakelijk verbonden met drogredenen. Aristoteles beschrijft in totaal dertien drogredenen, en ze zijn in één of andere vorm allemaal terug te vinden in eigentijdse leerboeken. (1)

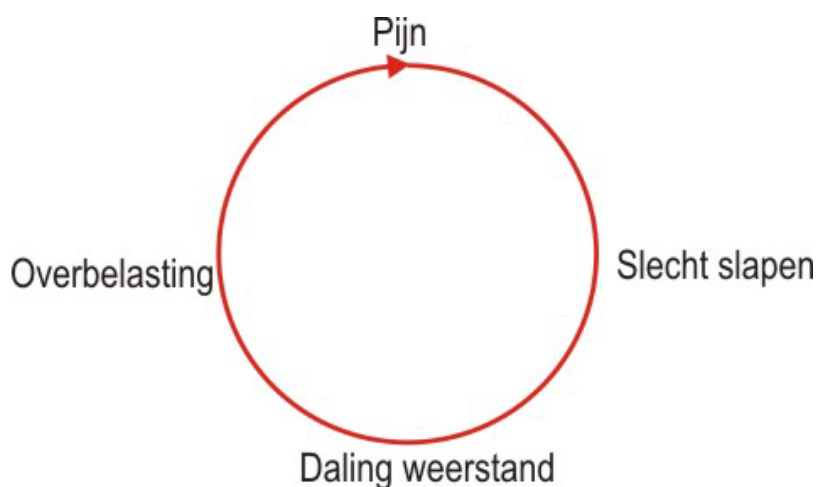
De argumentatie van het KNGF dat het allemaal " nog veel slechter had kunnen zijn " valt mijns inziens in categorie nummer acht van de drogredenen van Aristoteles; de zogenaamde '*Argumentum ad populum*' oftewel het bespelen van het publiek.

Met deze retorische truc wordt het publiek (de fysiotherapeuten) bespeeld door op het gevoel van hun toehoorders in te werken. Ze appelleren daarbij nadrukkelijk aan primitieve sentimenten en goedkope vooroordelen. Letterlijk is een *argumentum ad populum* een argument dat gericht is op het 'volk' (*populus*) maar eigenlijk is de term 'argument' hier misschien niet eens helemaal op zijn plaats. Het punt is nu juist dat er helemaal niet wordt geargumenteed er is bij *argumentum ad populum* hooguit sprake van een surrogaatargument dat met name gericht is op de emoties van het publiek en niet op het verstand.

Volgens Aristoteles berust het succes van deze drogreden op sociaal-psychologische beïnvloedingsprocessen die zich in grote groepen kunnen afspelen. Het gaat om het succesvol kunnen bespelen van de emoties van de groep.

Hierbij kunnen zowel positieve emoties, zoals een gevoel van veiligheid of loyaliteit, als negatieve emoties, zoals een gevoel van bedreigd zijn, worden geëxploiteerd; “het kan nog erger”. Het *argumentum ad populum* wordt meer gebruikt door diegene die groepen moet beïnvloeden dan in een gesprek onder vier ogen. U zult deze drogredenering dan ook veel aantreffen bij politici en andere publieke figuren. Wees er dus vanaf nu voor op uw hoede!

Overigens wordt er binnen de fysiotherapie ook veelvuldig gebruikt gemaakt van nog een andere drogreden, de zogenaamde cirkelredenering ofwel de ‘begging the question’. ‘Begging the question’ is een vrije vertaling van het, zelf weer uit het Grieks vertaalde, Latijnse *petitio principii*, dat zoiets betekent als ‘vragen om het principe dat ter discussie staat’. Voorbeelden te over van cirkelredeneringen, denk aan de volgende:

Vragen die zich meteen opwerpen zijn dan; wat versta je onder slecht slapen en hoe heeft deze cirkel ooit in werking kunnen treden? In ieder geval was Aristoteles destijds al bekend met deze vorm van redeneren en waarschuwde hij ons voor het gebruik ervan. Voortaan enkele lessen Aristoteles op de middelbare school lijken mij zeer zinvol.

Terug naar het argument van het KNGF, “het had veel erger kunnen zijn”. Zonder op de inhoud van de bezuinigingsmaatregel van de demissionair minister Klink in te gaan gaat het bestuur op de rug liggen en dankt de minister voor zijn wijze besluit. De verdere vertaling naar de beroepsgroep (*populus*) is vervolgens een kwestie van ‘goede communicatie’.

Over de mensen die het treft, de chronisch zieken, die daardoor weer meer geld kwijt zijn voor hun noodzakelijke behandelingen fysiotherapie, geen woord. De ‘markt’ lost het wel op, het wordt toch wel bijverzekerd. Uiteraard kan dat, maar wel tegen meer geld voor de betrokkenen en uiteindelijk gaat er weer meer macht naar de zorgverzekeraars. Over enige tijd zijn zij in staat om alle voorwaarden te stellen aan de fysiotherapie die zij wenselijk achten. Het is dan meedoen of afvallen. Meedoen met groepsbehandelingen, meedoen met bewegingskuren, meedoen met leefstijlveranderingen, meedoen met coach-zijn. Kortom, meedoen om niet achter te blijven. Niet op basis van argumenten maar op basis van centjes en sommetjes. Fysiotherapie zit in een aanvullende schadeverzekering, dus als de schadelast te groot wordt voor een verzekeraar dan kan hij twee kanten op; hij kan de tarieven voor de zorgverleners verlagen of het aantal behandelingen verminderen. Beiden gebeuren of gaan gebeuren. Net zolang tot alles uitgeknepen is.

Maar “het had veel erger kunnen zijn” volgens het KNGF. Pfff, het lijkt het nederlands voetbalelftal wel op dit wereldkampioenschap voetbal. Spelen als een bierelftal, tegen tegenstanders van een bedenkelijk niveau die ook nog eens lachwekkende eigen doelpunten scoren en dan vervolgens roepen; “we zijn grandioos bezig”. Het volk slikt het toch wel, dat loopt half bezopen met oranje pruiken en feesttoeters over straat en vraagt zich natuurlijk helemaal niet af waar ze naar hebben zitten te kijken. “Het resultaat telt toch” roepen zij in koor. Het zal wel, ik zie het niet, het stemt mij als

oprecht voetballiefhebber droevig. Net als de opstelling van het KNGF mij droevig stemt als betrokken fysiotherapeut.

Kortom, hoog tijd om op vakantie te gaan. Tijd om mooie boeken te lezen, de wijze heren in Den Haag laten formeren aan een kabinet, de WK finale te gaan bekijken, de Tour de France te gaan volgen, Ajax in zijn voorronde Champions League op 27 juli te gaan steunen en eens na te gaan denken over hoe het nu echt verder moet met ons vak. Of is daar niets meer aan te doen?

Ik wens u een fijne vakantie.

LITERATUUR

1. **Eemeren van, F.**
Dat heeft u mij niet horen zeggen
Rozenberg Publishers, 2002

2. **Riezebos, C.**
Leren modelleren
Versus, tijdschrift voor fysiotherapie, 2006, no. 1: 36-37